

Muistio jäsenehdokkaiden nimeäminen Kivipuiston palvelukotisäätiön hallintoneuvostoon

1. Säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston roolit säätiölain ja säätiön sääntöjen mukaan

1.1. Johdanto

Tämän muistion tarkoituksena on erotella säätiön toimielinten, hallituksen ja hallintoneuvoston rooleja ja vastuukokonaisuuksia.

Säätiölain 3:1 §:n mukaan vain hallitus on pakollinen toimielin säätiössä. Säätiön säännöissä voidaan lisäksi määrätä, että säätiöllä on toimitusjohtaja ja että säätiöllä on hallintoneuvosto.

3 luku 1 § Säätiön johto

Säätiöllä on oltava hallitus. Säätiön säännöissä voidaan määrätä, että säätiöllä on tai voi olla 15 §:ssä tarkoitettu toimitusjohtaja ja että säätiöllä on 19 §:ssä tarkoitettu hallintoneuvosto. Säätiössä valtaa käyttää hallitus. Hallitus on säätiön johto, vaikka säätiössä olisikin hallintoneuvosto.

Kivipuiston Palvelukotisäätiön sääntöjen 5 §:ssä todetaan, että säätiön hallinnosta huolehtii hallitus ja toimitusjohtaja. Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa säätiön hallintoa.

Oikeuskirjallisuuden¹ mukaan ”hallintoneuvosto on säätiön hallintoketjussa hallituksen yläpuolella kuten yhtiökokous osakeyhtiössä, mutta siitä huolimatta voidaan sanoa, että hallitus on säätiön ylin johto – aivan kuten osakeyhtiössä hallitus on yhtiön ylin johto, vaikka yhtiökokous on hallintaketjussa hallituksen yläpuolella – ja valitsee hallituksen.”

Säätiön hallituksen rooli on keskeinen säätiön hallinnossa, ja usein säätiössä ei ole mitään muita toimielimiä². Säätiön hallituksen toimivalta ja vastaavasti vastuu on siten varsin laaja.

¹ Säätiö – käytännön käsikirja, Hannula – Kilpinen – Lakari 2015 Lakimiesliiton kustannus

² Säätiö: Hannula-Kilpinen-Lakari, 2011 Talentum

Säätiön hallitus tekee säätiön toimintaan liittyvät päätökset, mutta sääntöjen muuttamisen ja lakkauttamisen osalta tämä päätösvalta on hallintoneuvostolla. Käytännössä hallitus yleensä valmistelee ja panee täytäntöön hallintoneuvoston käsittelemät ja vahvistamat asiat, jotka sääntöjen mukaan kuuluvat hallintoneuvostolle.

Hallintoneuvosto on perinteisesti keino tuoda useampia – usein perustajia lähellä olevia – sidosryhmiä lähelle säätiön päätöksentekoa ja hallintoa. Samalla voidaan varmistaa myös tehokkaampi tietojenvälitys säätiön asioista tärkeille sidosryhmille.

Tavallisempaa kuitenkin on, että säätiöllä on vain hallitus tai että hallituksella on apunaan toimitusjohtaja. Hallintoneuvosto tai muu vastaava toimielin on harvinaisempi. Tällaista hallintomallia käytetään oikeuskirjallisuuden mukaan yleensä suuremmissa säätiöissä, joissa halutaan sitouttaa erilaisia sidosryhmiä hallituksen toimintaan, tai luoda kontrollimekanismi hallituksen suuntaan.

2. Säätiön hallituksen tehtävät

Säätiön hallituksen tehtävät eivät eroa merkittävästi osakeyhtiön hallituksen tehtävistä, joita ovat esimerkiksi:

- strategiasta päättäminen
- päättäminen muista asioista kuin säätiön päivittäisestä johtamisesta
- säätiön edun varmistaminen kaikissa asioissa
- toiminnan organisointi eli organisaatiosta päättäminen
- palkkausperiaatteista päättäminen säätiössä
- epäkohtiin puuttuminen eli korjaavat päätökset jne.
- toiminnan valvonta mm. raportointia seuraamalla.

Säätiölain 3 luku 2 § Hallituksen yleiset tehtävät

Hallitus huolehtii säätiön hallinnosta ja siitä, että säätiön toiminta järjestetään asianmukaisesti tarkoituksen toteutumiseksi (hallituksen yleistoimivalta). Hallitus vastaa siitä, että säätiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

2.1. Hallituksen vastuulla olevat asiat em. tehtävien onnistuneen hoitamisen kannalta³

Säätiölain 10 § edellyttää, että säätiön hallitus hoitaa säätiön asioita lakia ja säätiön sääntöjä noudattaen. Hallituksen vastuulla on muun muassa säätiön lakisääteinen kirjanpito ja veroasiat. Jotta riskejä virheellisistä menettelytavoista, väärinkäytöksistä tai muista sellaisista ei pääsisi syntymään, on sisäisen valvonnan oltava riittävää.

Hallituksen tulee olla tietoinen siitä, miten säätiön tosiasiallinen toiminta on järjestetty. Hallituksessa tulee olla toiminnan ja varainhoidon edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

Hallituksen tulee kokonaisuutena huolehtia toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, ohjeistuksesta ja valvonnasta.

Hallituksella on lisäksi valvontavastuu mm. seuraavissa asioissa:

yleishyödyllisyysstatuksen säilymisen varmistaminen (jos säätiö toimii verotuksellisesti yleishyödyllisenä), säätiön tarkoituksen mukaan toimiminen, toimintamuotojen noudattaminen, toiminta-alaa koskevan lainsäädännön ja määräysten noudattaminen, rahoituksen riittävyys, varainhoidon (erityisesti kirjanpidon) lainmukaisuus, sijoitustoiminnan lainmukaisuus, rahaliikenteen hoidon asianmukaisuus.

Varojen käytön valvonta tarkoittaa muun muassa sitä, että varat sijoitetaan varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla.

Hallitus on kollegiona joka tapauksessa viimekätisessä vastuussa säätiön asioista, vaikka oheisvastuu olisi myös muulla päätöksentekoon oikeutetulla henkilöllä tai toimielimellä.⁴

3. Hallintoneuvoston tehtävät

3 luku 19 § Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa säätiön hallintoa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hallintoneuvosto:

³ Säätiö – käytännön käsikirja, luku 3.7., Hannula – Kilpinen – Lakari 2015 Lakimiesliiton kustannus

⁴ Säätiö: Hannula-Kilpinen-Lakari, Talentum 2011

- 1) valitsee jäsenensä;
- 2) valitsee hallituksen jäsenet;
- 3) valitsee tilintarkastajat;
- 4) päättää omista palkkioistaan sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista;
- 5) vahvistaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen;
- 6) päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista taikka säätiön organisaation olennaisista muuttamista; sekä
- 7) päättää sääntöjen muuttamisesta, sulautumisesta ja säätiön purkamisesta.

Säännöissä voidaan määrätä toisin 2 momentissa säädetyistä hallintoneuvoston tehtävistä. Säännöissä ei kuitenkaan voi määrätä hallituksen eikä toimitusjohtajan oikeudesta valita hallintoneuvoston jäseniä.

Muuten hallintoneuvostolle voidaan säännöissä määrätä vain hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä. Hallintoneuvostolle ei voida antaa oikeutta edustaa säätiötä.

Hallituksella ei ole toimivaltaa hallintoneuvostolle laissa tai säätiön säännöissä määrätyissä tehtävissä, jollei tässä laissa toisin säädetä tai säännöissä toisin määrätä.

Vaikka säätiössä olisi hallintoneuvosto, voidaan sanoa, että hallitus on kuitenkin säätiön ylin johto. Hallintoneuvosto ei esimerkiksi koskaan edusta säätiötä vaan se tehtävä kuuluu hallitukselle.

Hallintoneuvoston tärkein tehtävä on valvoa hallitusta ja toimitusjohtajaa. Hallintoneuvostolle voidaan antaa hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvia tehtäviä sääntömääräyksellä. Säätiölain mukaan hallintoneuvostolla on osin samantapaisia tehtäviä kuin osakeyhtiön yhtiökokouksella; se päättää hallituksen jäsenten valinnasta sekä palkkioista, sääntöjen muutoksista, sulautumisesta ja purkamisesta sekä vahvistaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Omien jäsentensä valitsemisen lisäksi hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja päättää palkkioista hallitukselle ja itselleen. Hallintoneuvosto päättää myös valitsemiensa tilintarkastajien palkkioista. Hallintoneuvoston tehtäviin kuuluu myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistaminen. Lisäksi huomattavan laajakantoiset asiat kuuluvat hallintoneuvostolle.

Hallintoneuvosto päättää myös sääntöjen muuttamisesta, sulautumisesta ja säätiön purkamisesta.

3.1. Hallintoneuvoston tiedonsaanti

3 luku 20 § Hallintoneuvoston tiedonsaanti

Hallituksen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallintoneuvoston tehtävien hoitamiseksi.

Hallintoneuvostolla on sama oikeus kuin hallituksella kaikkeen tietoon, jota se tarvitsee tehtäviensä suorittamiseksi.

3.2. Hallintoneuvoston jäsenet ja puheenjohtaja

3 luku 21 § Hallintoneuvoston jäsenet ja puheenjohtaja

Hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valintatavasta ja toimikaudesta määrätään säätiön säännöissä.

Hallintoneuvostossa on oltava vähintään kolme jäsentä. Toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston jäsen.

Hallintoneuvostolle on valittava puheenjohtaja. Puheenjohtajan valitsee hallintoneuvosto, jos hallintoneuvostoa valittaessa ei ole päätetty tai säännöissä määrätä toisin.

Hallintoneuvostossa on aina vähintään kolme jäsentä. Käytännössä hallintoneuvostossa on yleensä selvästi enemmän jäseniä ja jäsenmäärästä määrätään säätiön säännöissä.

3.3. Säätiön sääntöjen määräykset hallintoneuvoston tehtävistä ja kokouksista

Säätiön sääntöjen 6 §:n nojalla hallintoneuvostoon kuuluu kahdeksan (8) jäsentä ja kullekin jäsenelle henkilökohtainen varajäsen.

Sääntöjen 7 §:n mukaan hallintoneuvosto pitää vuosittain kaksi varsinaista kokousta ja se voi kokoontua ylimääräisiin kokouksiin.

Hallintoneuvoston varsinaisessa, viimeistään huhtikuussa pidettävässä kokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. esitetään toimintakertomus sekä tilinpäätös, joka sisältää tuloslaskelman ja taseen;
2. esitetään tilintarkastuskertomus; 3. päätetään hallituksen toimintakertomuksen hyväksymistä. 4. päätetään toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto

mahdollisesti antaa aihetta; 5. käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat, joista hallintoneuvosto on oikeutettu näiden sääntöjen mukaan päättämään.

Sääntöjen 11 §:n mukaan Hallintoneuvoston varsinaisessa viimeistään marraskuussa pidettävässä kokouksessa käsitellään seuraavat asiat: 1. todetaan hallintoneuvoston kokoonpano ja valitaan tarvittaessa puuttuvat jäsenet ja varajäsenet; 2. valitaan hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, joiden toimikausi on kalenterivuosi; 3. valitaan joka toinen vuosi viisi (5) jäsentä hallitukseen; 4. valitaan seuraavaksi kalenterivuodeksi kaksi tilintarkastajaa ja heidän varajäsenensä; tilintarkastajista ainakin toisen ja hänen varajäsenensä tulee olla KHT- tai HTM-tilintarkastaja; 5. vahvistetaan seuraavan tilivuoden toimintasuunnitelma ja siihen liittyvä talousarvio; 6. käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat, joista hallintoneuvosto on oikeutettu näiden sääntöjen mukaan päättämään.

Laati

Sari Forsström

hallintojohtaja